

til de rigere Egne, komme til at vente en Menneskealder inden de faae Baner eller maaffe aldrig faae nogen Bane; thi at disse Egne selv skulde betale Jernbaner med eventuelst Statsstilfud, kan maaste nok føres igjennem, men kun naar man faar Fantasten bragt op ved adskillige Folks Hjælp — det har jeg set Exempler paa — som sætte Pris paa at komme til at spille en Rolle i en Jernbanebestyrelse. Men bag- efter kommer saa Evien, og saa ses det: Nu ligge vi med Byrder paa Kommuner og Private, som thuge endnu langt haardere, end vi nogeninde i vore vildeste Fantaster have drømt om. Disse Erfaringer trykke adskillige Steder saaledes, at jeg anstager, at med den Udsigt ville vi i det Væsentlige ikke faae Baner.

Mine ærbødige Betragtninger lige over for dette, saavidt jeg har fremsat dem ved første Behandling og nu i Vædringsforslag til anden Behandling, gaar jo ud paa, at Driften og Udviklingen af vort Jernbanesystem er et Statsanliggende, og efter at vi have anlagt saadan en Masse Millioner, 154 Mill. Kr., i dette Anliggende, og ved Driften have paaført, som nævnt, Befolkningen en saa betydelig Stat — mange, mange Gange Veifstaten i sin Tid, som jo Staten indbrøvede indtil 1868 — efter at vi have gjort dette, har jeg Ret til stærkt at betone, at Udviklingen og Driften af Jernbanevesenet er antaget som et Statsanliggende. Er det Tilfældet, saa have vi samme Pligt her til at forbyr deres Interesser, der bo i Yderkanterne af Provindjerne og de magre Egne, saa at de forholdsvis faae Del i disse Goder. Vi her have samme Pligt, og Beboerne have samme Ret til at kræve det, som de i sin Tid, da Staten udviklede Veivæsenet, havde Ret til at kræve — efterhaanden som Systemet udviklede sig — deres Veie, paa Grund af den Veifstat, de i saa lang Tid havde betalt. Deraf følger da, at Banerne anlægges og drives af Staten som Regel — det udelukker naturligtvis ikke visse rent lokale Undtagelser — og at Statskassen betaler. Nu kan man gjøre den Vædring i denne sidste Anskuelse, at man kunde sige som saa: Ja, vi have omtrentlig anlagt Hovedlandeveiene, nu gaa vi til Amtsjernveiene, og derfor kræve vi overalt kommunale Tilfud. Jeg siger, principalt staa jeg paa: Statskassen betaler; subsidiært kan jeg stille mig paa det Standpunkt som vliift i mine Vædringsforslag, at de Baner, vi herefter bygge, ere Amtsjernveie, hvor Amtsræad og Kjøbstæder tilfude visse bestemte Beløb, som forstudsvis udredes af Staten og indbetales saaledes, at det betragtes som en Refusion for en Del

af Statens Udlæg til disse Amtsjernveie. Paa denne Maade komme vi — om det end kun ster efterhaanden i Tidens Løb — saa dog igjennem Udviklingen til at øve Retfærdighed imod Yderkanterne og de ringere Stillede i vort lille Samfund. Dette er en Betragtning, som jeg er overbevist om, mine Herrer, vil finde den største Gjenklang, hvorvel jeg godt kan se, at der fra specielle lokale Standpunkter og visse egenyttige Hensynsstandpunkter, som altid gjøre sig gjældende, naar der er Tale om Fordeling af Statsbyrderne for at fremme Statsgoderne, kan gjøres Indvendinger derimod. Jeg er overbevist om, at den Betragtning mere og mere vil trænge igjennem; og i samme Grad, lad mig føie det til, som den trænger igjennem, maa vi komme til at erkjende, at der er adskillige Egne i Landet, vi have gjort Uret ved at paalægge Mere, end vi burde paalægge dem for Jernbaner, som vi have givet Tilladelse til at bygge, eller som vi selv ved Lov have foranstaltet byggede. Noget at redressere dette, vil atter blive et Retfærdighedskrav, især naar vi naae saavidt i Udviklingen, at vi faae en mere ligelig Fordeling med Hensyn til dette Samfundsgode omkring i Landet.

Nu hentfller jeg baade i Dag, og jeg skal nok komme til at henstille det siden, hvis jeg skal have Plads her, hvilket System der er retfærdigt: det af mig her fremsatte eller Ministerens Slumpesystem, saaledes som Lunet nu staa — saaledes giver vor Jernbanehistorie mig Ret til at udtale — hvilket der er retfærdigt, og hvilket der sikrer Udviklingen bedst? Jeg skal med det Samme sige, at en Afstemning over mit principale Forslag paa dette Standpunkt kan jeg ikke betragte som Andet end som en Tilslutning til de Grundprinciper, jeg har udviklet i Modsetning til Ministerens. Jeg har udtrykkelig sagt i mine første Udtalelser om denne Sag, at da vi ikke kunne faae de to Love, de jydfe og sjællandfse, behandlede samtidig, paa Grund af, at de vare saite paa 2 Stykker Papir og kom med en Maanedes Mellemrum fra det andet Thing, og vi derfor ikke kunne faae Tid til yderligere Forhandlinger af de ny Forslag, der staa paa mit principale Forslag, medens Ministeren modsætter sig dem og Landstthinget selvfølgeligt da ogsaa, saa kan jeg ikke ønske, at der paa dette Tidspunkt skulde være nogen Hindring for, at Rigsdagen i Øvrigt paa retfærdig Maade gennemførte de to Lovforslag, der ere komne til os fra Landstthinget. Jeg betragter Afstemningen over mit principale Forslag paa et saafent Tidspunkt fra deres Side, som stemme derfor, kun som en Tilslutning til de